

PM 2010:20 RI (Dnr 322-2450/2009)

Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar, revisionsrapport nr 11/2009

Remiss från stadsrevisionen, revisorsgrupp 1

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen av stadsrevisionens revisionsrapport nr 11/2009 "Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar" överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Stadsrevisionen har med hjälp av konsult granskat det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar. Granskningens syfte har varit att följa upp och bedöma hur utbildningsnämnden arbetar med det kommunala uppföljningsansvaret, vilka åtgärder som vidtas för målgruppen samt hur samverkan med andra berörda nämnder (stadsdelsnämnder och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden) fungerar. I uppdraget har också ingått att följa upp en tidigare granskning inom området (Rapport nr 1, 2005).

Granskningen har genomförts vid utbildningsnämnden, sex stadsdelsnämnder (Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta och Södermalm) samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. I Stockholms stad finns cirka 4 000 16-19-åringar som årligen faller under det kommunala uppföljningsansvaret.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att det är tydligt att det lagstadgade uppföljningsansvaret för ungdomar i åldern 16-19 år åvilar utbildningsnämnden, vilket också framgår tydligt i stadens budget. Av stadsrevisionens rapport kan konstateras att utbildningsnämnden tolkat uppdraget enbart till att omfatta erbjudande om utbildning. Av stadens budget framgår vidare att utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ska ta fram förslag på nya former av samverkan mellan skola och socialtjänst.

Mina synpunkter

Stadsrevisionen har undersökt ett viktigt område i stadens uppdrag. Det handlar om stadens uppföljningsansvar för de unga människor som av olika skäl inte påbörjar sin gymnasieutbildning eller lämnar gymnasieutbildningen i förtid.

I stadens budget 2009 fastslås att det kommunala uppföljningsansvaret ligger på utbildningsnämnden. Inom utbildningsnämnden ligger ansvaret på gymnasieslussen. Av stadsrevisionens granskning framgår att utbildningsnämnden på ett tillfredsställande sätt tydliggjort sitt utbildningsuppdrag, mål och åtaganden. De åtgärder som vidtas för att uppfylla skollagens allmänna formuleringar om det kommunala uppföljningsansvaret förefaller vara tillräckliga. I utbildningsnämndens verksamhetsplan anges att det kommunala uppföljningsansvaret kräver samverkan mellan stadens olika aktörer för att identifiera de ungdomar som är aktuella för uppföljningsansvaret. Jag anser att samverkan är en förutsättning för att arbetet ska fungera. Av stadens budget framgår vidare att utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ska ta fram förslag på nya former av samverkan mellan skola och socialtjänst.

Det är viktigt att utveckla effektiva metoder samt erbjuda insatser till ungdomarna för att bryta utanförskapet. Utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden genomförde under år 2009 två projekt finansierade av Europeiska socialfonden, ESF. Dessa projekt syftar till att dels identifiera vilka ungdomar som inte är aktuella i skolan eller har arbete, dels vilka behov dessa har för att inte drabbas av utanförskap. Projekten bedrivs i samarbete med stadsdelsnämnder, Jobbtorg Stockholm, utbildningsnämnden, Polisen, arbetsförmedlingen, AB Svenska Bostäder och ideella föreningar.

Det är angeläget att utveckla arbetet för att tillförsäkra ungdomar 16-19 år en förankring i utbildning eller egen försörjning och minimera riskerna för tidigt utanförskap.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen av stadsrevisionens revisionsrapport nr 11/2009 ”Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar” överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 11 februari 2010

STEN NORDIN

Bilaga

Stadsrevisionens rapport ”Det kommunala uppföljningsansvaret 16-19-åringar”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi förerslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

Som svar på revisionsrapporten (11/2009) gällande ”Det kommunala uppföljningsansvaret för 16–19-åringar” hänvisas till nedanstående yttrande.

Revisorsrapporten bekräftar det som oppositionen försökt uppmärksamma i flera år, nämligen att ingen nämnd tar det yttersta ansvaret för de omkring 4 000 ungdomar 16-19 år som varken går i skola eller arbetar. Varken stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden eller socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser sig ha i uppdrag att aktivt söka upp dessa ungdomar. Det finns inte heller något fullmäktigemål för det kommunala uppföljningsansvaret.

Oppositionen har vid ett flertal tillfällen påpekat att ingenting egentligen görs för ungdomar mellan 16-19 år som inte går i gymnasieskolan eller arbetar. Det är anmärkningsvärt att så lite har gjorts under den här mandatperioden för en grupp ungdomar som befinner sig i riskzon och som omgående behöver stöd, hjälp och råd. Situationen har klart försämrats sedan 2006. Under den förra mandatperioden infördes Navigatorcenter för att fånga upp just dessa ungdomar och Navigatorcentren sökte aktivt upp alla ungdomar i målgruppen. Tyvärr valde den moderatledda majoriteten att lägga ner Navigatorcentren efter valet 2006.

Inför de uppenbara bristerna i stadens mål och organisation för en mycket utsatt grupp ungdomar nöjer sig finansborgarrådet med att hänvisa till två projekt. Vi anser att det måste beslutas om en relevant organisation och tydliga uppdrag utifrån ett strategiskt tänkande om det kommunala uppföljningsansvaret. Kommunfullmäktige måste precisera vilken nämnd som har det uppsökande uppdraget och se över den ekonomiska ersättningen, oavsett vilken nämnd som får huvudansvaret. För ungdomar som inte går i gymnasieskolan utgår idag ingen ersättning till utbildningsnämnden. Om stadsdelsnämnderna ska få ett utökad uppdrag bör också deras ersättning ses över, så att uppdraget kan genomföras enligt lagens intentioner.

I sammanhanget måste sägas att det kommunala uppföljningsansvaret börjar redan i grundskolan. Om fler ungdomar lämnar grundskolan med behörighet, självkänsla, social förmåga och motivation kommer färre att behöva följas upp inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret. En satsning på studie- och yrkesvägledning i grundskolan är också viktig för att fler ungdomar ska hitta en utbildning som intresserar dem. Men med de nedskärningar som den moderatledda majoriteten har genomfört har dessa verksamheter fått allt sämre resurser. Andelen elever som skolan inte klarar att ge en fullständig skolgång är allt för hög.

Det är troligt att många av ungdomarna som varken har arbete eller går i skolan lider av psykisk ohälsa. Den nuvarande majoritetens nedskärningar av skolornas resurser har inneburit sämre tillgång till elevhälsopersonal. Rapporter visar att det fattas minst 25 miljoner kronor för att elevhälsan ska leva upp till lagens krav. En väl fungerande elevhälsa i grundskolan och gymnasiet skulle ha möjlighet att fånga upp många av de elever som sedan faller ur skolan.

Vi anser vidare att den arbetsgrupp som bildats mellan Jobbtorg Stockholm, gymnasieslussen inom utbildningsförvaltningen och stadsdelsrepresentanter ska få i uppdrag att återkomma senast inom tre månader med en strategisk plan för arbetet med att nå alla de ungdomar som inte arbetar eller fullföljer sin gymnasieutbildning. Vi har inte råd att förlora ännu en årskull ungdomar som inte får rätt stöd i rätt tid, så att de kan få möjlighet till egen försörjning.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin*, *Roger Mogert*, *Tomas Rudin* och *Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stadsrevisionen har med hjälp av konsult granskat det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19-åringar. Granskningens syfte har varit att följa upp och bedöma hur utbildningsnämnden arbetar med det kommunala uppföljningsansvaret, vilka åtgärder som vidtas för målgruppen samt hur samverkan med andra berörda nämnder (stadsdelsnämnder och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden) fungerar. I uppdraget har också ingått att följa upp en tidigare granskning inom området (Rapport nr 1, 2005). Granskningen har genomförts vid utbildningsnämnden, sex stadsdelsnämnder (Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta och Södermalm) samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. I Stockholms stad finns cirka 4 000 16-19-åringar som årligen faller under det kommunala uppföljningsansvaret.

Kommunernas skyldighet att följa upp de ungdomar i åldern 16-19 år, som inte går i eller fullföljer gymnasieutbildning och erbjuda dem individuella åtgärder förtydligades i skollagen den 1 juli 2005 (1 kap. 18§). Uppföljningsansvaret innebär en skyldighet för hemkommunen att kontinuerligt följa upp och informera ungdomar om möjligheten till studier och arbete. Kommunens skyldighet omfattar inte de ungdomar som genomför eller har genomfört uppföljning på nationella eller specialutformade program.

I stadens budget 2009 fastslås att det kommunala uppföljningsansvaret ligger på utbildningsnämnden. Inom utbildningsnämnden ligger ansvaret på gymnasieslussen. Av stadsrevisionens granskning framgår att uppdraget har tolkats till att enbart innefatta erbjudande om utbildning. Utbildningsnämnden och gymnasieslussen bedriver därmed inte uppsökande verksamhet för de ungdomar som inte nås med utbildning. I utbildningsnämndens verksamhetsplan anges att det kommunala uppföljningsansvaret kräver samverkan mellan stadens olika aktörer för att identifiera de ungdomar som är aktuella för uppföljningsansvaret.

De involverade nämnderna har olika grunduppdrag och enligt stadsrevisionen uppfattar sig ingen ha ansvar för att aktivt söka upp ungdomarna. Utbildningsförvaltningen/gymnasieslussen är av uppfattningen att detta ansvar vilar på stadsdelsförvaltningarna, medan stadsdelsförvaltningarna menar att de inte direkt kan söka upp ungdomar som inte uppenbart far illa.

Enligt stadsrevisionen är stadsdelsnämndernas ansvar utifrån det kommunala uppföljningsansvaret också oklart då de saknar ett tydligt uppdrag. Det finns i huvudsak inga styrdokument eller rutiner för hur det uppsökande arbetet med avseende på det kommunala uppföljningsansvaret ska bedrivas.

Med anledning av detta anser stadsrevisionen att kommunstyrelsen bör ta fram ett förslag till kommunfullmäktige där ansvaret för berörda nämnder tydliggörs.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt stadsledningskontoret är det tydligt att det lagstadgade uppföljningsansvaret för ungdomar i åldern 16 till 19 år åvilar utbildningsnämnden, vilket också framgår tydligt i stadens budget. Att i god tid identifiera de ungdomar som är i behov av individuella åtgärder är viktigt i syfte att motverka en ogynnsam utveckling. Stadsdelsnämnderna har i första hand ett myndighetsansvar och ska därför fokusera på ungdomar som är i riskzonen eller som far illa. Dit hör inte per automatik ungdomar som är aktuella för det kommunala uppföljningsansvaret.

Av stadsrevisionens rapport kan konstateras att utbildningsnämnden tolkat uppdraget enbart till att omfatta erbjudande om utbildning. Enligt skollagen omfattar det kommunala uppföljningsansvaret att kontinuerligt följa upp och informera ungdomar om möjligheten till studier och arbete. Stadsledningskontoret anser därför att utbildningsnämnden måste vidga sitt uppdrag till att omfatta hela det kommunala uppföljningsansvaret enligt skollagen.

Av stadens budget framgår vidare att utbildningsnämnden och socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ska ta fram förslag på nya former av samverkan mellan skola och socialtjänst. Exempel på detta är att nämnderna under år 2009 samverkat genom att starta upp två projekt finansierade av socialfonden. Dessa projekt syftar till att dels identifiera vilka ungdomar som inte är aktuella i skolan eller har arbete och vilka behov dessa har för att inte drabbas av utanförskap. Utveckla effektiva metoder samt erbjuda insatser till ungdomarna för att bryta utanförskapet. Projekten bedrivs i samarbete med stadsdelsnämnder, Jobbtorg Stockholm, utbildningsnämnden, Polisen, arbetsförmedlingen, Svenska Bostäder och ideella föreningar.

Stadsledningskontoret föreslår att revisionsrapporten ”det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19 åringar” anses besvarad med hänvisning till vad som står i detta tjänsteutlåtande.